

Tj:n katsaus

Ilkka Pirskanen

30.3.2022

Toiminta- ja talouskatsaus helmikuu 2022

- Viiden ensimmäisen toimintavuoden toimintakulujen **keskimääräinen kasvuprosentti on ollut noin 1,86 %**, kun koronaepidemian kirjanpidossa olevat kustannukset on eliminoitu.
- Vuoden 2021 kustannuskehitys poikkesi kaikista aikaisemmista vuosista, jonka seurauksena toimintakulujen aikaisempia vuosia kovempi kasvuvauhti näyttää jatkuvan myös vuoden 2022 puolella.
- Kuluvan vuoden talousarviossa on **vähemmän rahaa** käytettäväksi kuin vuonna 2021 kului.
- Ilman merkittäviä talouden sopeuttamistoimia kuluvan vuoden talousarvion toteutuminen ei näyttäisi olevan mahdollista.

Toiminta- ja talouskatsaus helmikuu 2022

- Tällä hetkellä kolme toimialuetta kuudesta ovat mitanneet asiakastyytyväisyyttä ja se on kaikilla hyvällä tasolla, joten toteuma tässä mittarissa on 100 %. Kolmella muulla toimialueella mittaamisen valmistelu on käynnissä.
- Palvelutuotannon suhteen näyttää, että palvelujen piirissä on alkuvuonna ollut 134.341 eri asiakasta, mikä on 20,0 % enemmän kuin edellisvuonna. Erilaisia suoritteita on ollut 741.327 kappaletta, mikä on 10,3 % edellisvuotista enemmän.
- Palveluiden piiriin pääsyssä on edelleen parannettavaa
- Sairauspoissaolot ovat rajussa kasvussa.
- Henkilöstön tulovaihtuvuus on kuitenkin suurempi kuin lähtövaihtuvuus.

Hankintojen ja sopimusten raportointi

- Syntyneet yli kynnyksarvon olevat suoraankintasopimukset ovat olleet 100 % hankintalain periaatteiden mukaisia ajanjaksolla helmikuu 2021 - tammikuu 2022
- Helmikuussa Rondon kautta maksetuista euroista (yhteensä noin 19 milj. euroa) vain noin 2,8 % (noin 500 000 euroa) on maksettu sellaisille ulkoisille toimittajille, joille ei löydy raportointihetkellä järjestelmistä yhtään voimassaolevaa sopimusta
- Tammikuussa 2022 sopimuksettomien maksettujen eurojen prosentuaalinen osuus kaikista Rondon kautta maksetuista euroista oli pienin kertaakaan aiemmin raportoiduista ja helmikuussa ko. prosentti oli edelleen ilahduttavasti laskenut,.

Palkkaharmonisoinnin tilannekatsaus

Yhtymähallitus 30.3.2022

Palkkaharmonisoinnin tilannekatsaus

- Siun sotessa on toteutettu palkkaharmonisointia vuosien 2018–2021 aikana taloussuunnitelman ja vuosittaisen talousarvion mukaisesti.
- Palkkaharmonisoinnilla on poistettu samoissa tehtävissä työskentelevien tehtäväkohtaisten palkkojen eroja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattitehtävissä, lähiesimiestehtävissä sekä hallinnon ja teknisen alan tehtävissä.
- Palkkaharmonisoinnin vuosikustannukset ovat olleet:
 - v. 2018 0,6 milj. euroa
 - v. 2019 1,3 milj. euroa
 - v. 2020 2,1 milj. euroa
- Harmonisoinnin vaikutukset henkilöstökustannuksiin ovat syksyn 2021 palkkaharmonisointi mukaan lukien yhteensä 6,0 miljoona euroa.

Palkkaharmonisoinnin tilannekatsaus

- Henkilöstöjaosto on kokouksessaan 24.11.2020 § 94 hyväksynyt kuntayhtymän palkkaharmonisointisuunnitelman vuosille 2021–2022. Harmonisointityötä on jatkettu harmonisointisuunnitelman ja KT kunta- ja hyvinvointityönantajan antaman ohjauksen mukaisesti.
- Palkkaharmonisoinnista on käyty paikallisneuvottelut 30.4.2021 työnantajan ja ammattijärjestöjen Superin ja Tehyn kanssa sekä 25.8.2021 Jukon ja JAU:n kanssa. Molemmat neuvottelut ovat päättyneet erimielisinä ja ovat edenneet keskusneuvotteluihin.
- Keskeinen erimielisyys neuvotteluissa on liittynyt harmonisoinnin toteutuksen riittävään aikatauluun sekä tasoon, johon palkat tulisi harmonisoida.

Siun soten TP 2021

Taustaa

- Vuosi 2021 oli Siun soten viides varsinainen toimintavuosi.
 - Vuonna 2017 toteutettiin historiallinen 19 organisaation fuusio + tukipalvelujen ulkoistaminen
- Henkilöstö ollut muutoksen kourissa
 - 2015 Siun sote perustettiin
 - 2016 Siun sotea valmisteltiin
 - 2017 Siun soten toiminta käynnistyi
 - 2018 Maakuntavalmistelu käynnistyi
 - 2019 Maakuntavalmistelu päättyi ja yt-neuvottelut alkoivat
 - 2020 Yt-neuvottelut päättyivät ja koronaepidemia alkoi
 - 2021 Koronaepidemia jatkuu ja hyvinvointialueen valmistelu käynnistyi
 - 2022 Koronaepidemia jatkuu ja hyvinvointialueen valmistelu jatkuu

Olellaiset muutokset

- Eduskunta hyväksyi kesäkuussa 2021 hallituksen esityksen (241/2020 vp) hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (nk. sote-uudistus).
 - Hyvinvointialueet perustettiin 1.7.2021
 - Tämän ajankohdan ja vuoden 2022 alun välisenä aikana hyvinvointialueen päätösvaltaa käytti uudistuksen voimaantulon alkuun annettussa laissa tarkoitettu väliaikainen valmistelutoimielin ja 1.3.2022 lukien vaaleilla valittu aluevaltuusto.
- Rääkkylän kunnan vuonna 2011 tekemä kokonaisulkoistussopimus sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta Terveystalo Kuntaturva Oy:n (aiemmin Attendo Kuntaturva Oy) kanssa päättyi 31.12.2020.
 - Palvelujen tuottaminen siirtyi katkeamattomana Siun sotelle kertomusvuoden alusta lukien.
 - Henkilöstö siirtyi liikkeenluovutuksella kuntayhtymän palvelukseen ns. vanhoina työntekijöinä.
- Euroopan turvallisuustilanne mullistui torstaina 24. helmikuuta, kun Venäjä aloitti hyökkäyksen Ukrainaa vastaan.
 - Kunnissa ja kuntayhtymissä onkin tehtävä arvio kunnan toiminnan kannalta kriittisimmistä, keskeisimmistä toiminnoista, joiden on toimittava kaikissa tilanteissa.

Henkilöstö

- Kuntayhtymän henkilöstömäärä 31.12.2021 oli 7 634 työntekijää.
 - Kuntayhtymäkonsernin henkilöstö oli vuoden lopussa 8 247 työntekijää, josta 68 työntekijää Siun työterveys Oy:ssä, 537 työntekijää Polkka Oy:ssä ja 8 työntekijää Tikkamäen Palvelut Oy:ssä.
 - Rääkkylän sosiaali- ja terveystalot siirtyivät Terveystalolta Siun sotelle 1.1.2021.
 - Perhe- ja sosiaalipalveluissa aloitti vuonna 2021 kaksi uutta asumisyksikköä, Paikkis ja Poikolanpiha.
 - Koronatilanne edellytti henkilöstön lisäämistä mm. näyttötyöhön ja potilaspaikkojen turvaamiseksi perustetulle puskuriosastolle.
- Siun soten henkilöstö oli toimintavuonna erittäin kovan työpaineen alla
 - kahdeksas peräkkäinen muutosten vuosi eikä loppua muutoksille ole näkyvissä
- Työkykyperusteiset poissaolot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,9 %

Arvio tulevasta kehityksestä

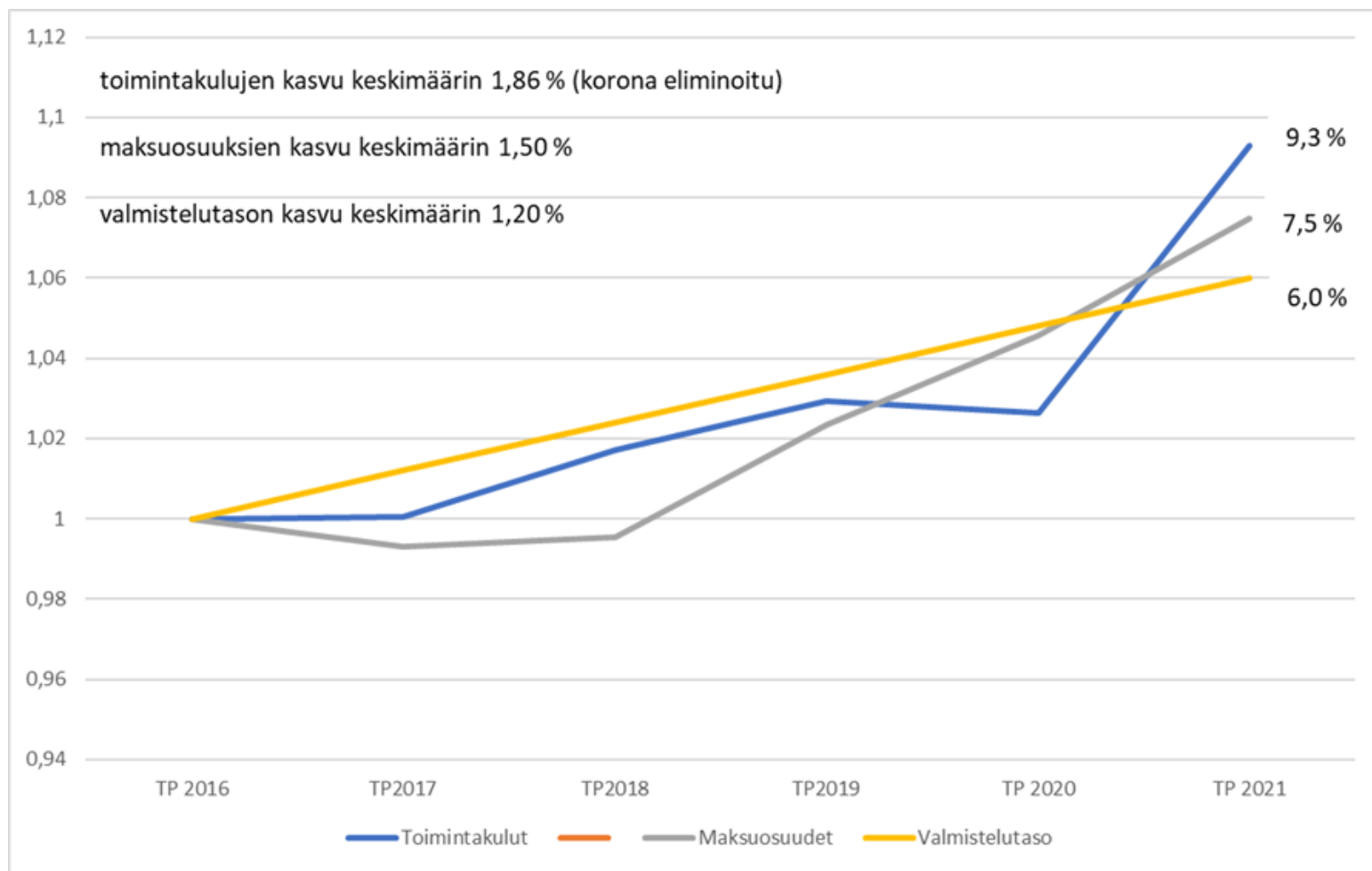
- Eduskunta hyväksyi kesäkuussa 2021 hallituksen esityksen (241/2020 vp) hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (nk. sote-uudistus).
 - Uuden lainsäädännön myötä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023.
 - Tämän myötä nykyisen kuntayhtymän toiminta kuntavetoisena loppuu vuoden 2022 lopussa ja toiminnot siirtyvät liikkeenluovutuksen periaattein Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle.
- Koronaepidemia on vaikuttanut suuresti kuntayhtymän toimintaan noin kahden vuoden ajan.
 - Henkilökuntaa on jouduttu siirtämään varsinaisista tehtävistään eri tehtäviin ja henkilökuntaa on myös sairastunut koronaan.
 - Tämä on näkynyt ennen kaikkea vaikeutena saada riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa eri tehtäviin, ja toimintaa on jouduttu paikoin supistamaan.
- Loppupalvesta puhjennut Ukrainan kriisi edellyttää huoltovarmuuden aiempaa suunnitelmallisempaa huomioimista sekä valmius- ja varautumissuunnitelmien päivittämistä
 - Kriisi seurannaisvaikutuksineen nostaa kustannuksia montaa kautta, ja tämä tulee näkymään myös kuntayhtymän kulukehityksessä.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

- Hyvinvointialue- ja sote-järjestämislainsäädännön muutos hyväksyttiin kesällä 2021 ja hyvinvointialueet aloittavat 1.1.2023
 - Tarveperusteisen kiinteän rahoituksen hitaasti nouseva taso edellyttää tuottavuuden parantamista.
- Toiminnallisista riskeistä yksi keskeinen riski on henkilöstön saatavuuteen, riittävyyteen ja työhyvinvointiin liittyvät riskit.
 - Toisaalta saatavuus on heikkoa, toisaalta nykyisten osaajien menettäminen muualle on jatkuva riski
 - Veto- ja pitovoima
 - Lakisääteinen hoitajamitoituksen kasvu tuo ylimääräisiä haasteita
- Koronaepidemia
 - Henkilöstö on ollut pari vuotta erittäin kovilla
- Tietojärjestelmien kyvykkyys ja häiriötilanteet
- Tuleva lainanottovaltuus
- Mahdollinen palkkaharmonisoinnin realisoituminen

Talous

- Kuntayhtymän perussopimuksen mukaan omistajakunnat asettavat sitovan talousraamin Siun sotelle.
 - Viidennelle toimintavuodelle asetettu tavoite + 2,8 % (budjetista budjettiin). **Perussopimuksen mukaan pitäisi asettaa tavoite toteumaennusteen päälle.**
- Vuoden 2021 lopulla yhtymävaltuusto hyväksyi talousarviomuutoksen siten, että tilikausi olisi 4,5 milj. euroa alijäämäinen.
 - Tilikausi muodostui lopulta noin 4,4 milj. euroa alijäämäiseksi
- **Siun soten kulukehitystä ilman koronaa (1,86 %) vuosina 2017-21 voidaan pitää sangen maltillisena kulujen kasvuna, jos sitä verrataan valtakunnallisesti toimialalla tapahtuneeseen kulukehitykseen tai aiempaan sote-kulujen kehitykseen Pohjois-Karjalassa.**
 - Jäsenkuntien maksuosuudet ovat nousseet vuosina 2017-21 keskimäärin 1,5 %
 - Siun soten valmistelun aikainen tavoite oli keskimäärin 1,2 % vuotuinen kasvu
 - Vuoden 2021 kulukehitys oli aikaisemmista vuodesta poikkeavaa
- Konsernissa kumulatiivista alijäämää n. 12,8 milj. euroa ja kuntayhtymässä kumulatiivista alijäämää n. 17,1 milj. euroa
 - Kuntayhtymän kattamaton alijäämä on katettava viimeistään vuoden 2022 lopussa

Virallinen tulos

- TP 2021 = -4,44 M€
 - » Positiivista, että pysyimme muutetussa talousarviossa

Talous

- Vuonna 2021 valtio korvasi edellisvuodesta poiketen koronaepidemian aiheuttamat korvaukset suoraan palvelujen järjestäjälle.
 - Koronaan liittyviä korvauksia tuli sekä VM:n että STM:n kautta ja osa korvauksista tuli takautuvasti myös vuoden 2020 osalta.
 - Rajojen terveysturvallisuuteen liittyen STM järjestää kaksi erillistä hakua, joiden perusteella kuntayhtymä on saamassa 4,4 milj. euroa, josta valtaosa on kohdentumassa tilinpäätösvoodelle.
 - STM järjesti myös kaksi koronaepidemian aiheuttamiin kustannuksiin liittyvää hakua, joissa kustannusten korvaaminen perustui valtakunnallisesti yhteneväisiin ministeriön määrittämiin laskentaperiaatteisiin.
 - Näiden hakujen perusteella kuntayhtymä on saamassa 24,9 milj. euroa, jotka kohdentuvat voodelle 2021.
 - Lisäksi kertomusvouden alkupuolella VM myönsi 4,1 milj. euroa vooden 2020 periaatteiden mukaisesti sairaanhoitopiireille, josta 1,7 milj. euroa kohdentui voodelle 2020.
 - Kokonaisuutena kuntayhtymän tilinpäätöksessä on jaksotettu voodelle 2021 noin 33,4 milj. euroa koronaepidemiaan liittyviä tuloja.
- Keski-Suomessa on hankkeen isäntäorganisaationa valmisteltu laskentaperiaatteita, joiden myötä Aster-hankkeen kokonaisuudesta osa olisi mahdollisessa jatkotyössä hyödynnettävää osuutta.
 - Siun sote on tehnyt soveltaen vastaavan laskennan omista kustannuksistaan ja niiden perusteella noin 1,5 milj. euroa olisi mahdollisessa jatkotyössä hyödynnettävää osuutta ja se kirjataan menojen osalta taseen kehittämismenoihin Keski-Suomen mallin mukaisesti.
 - Muu osuus (4,4 M€) Aster-hankkeen nettoinvestointimenoista oikaistaan vooden 2021 kuluksi.

Tilikauden tuloksen käsittely

- Yhtymähallitus esittää yhtymävaltuustolle tilikauden 2021 tuloksen käsittelyä siten, että
 - vähennetään poistoeroa 412.443,57 euroa
 - tilikauden alijäämä -4.435.435,89 euroa siirretään taseen yli-/alijäämätilille.
- Kuntayhtymällä on taseessa kaikkiaan kattamatonta alijäämää 17,1 milj. euroa.
 - Koska kattamatonta alijäämää on, toimintakertomuksessa on laadittava erillinen talouden tasapainottamissuunnitelma.
 - » Vuoden 2022 talousarvio on tehty ylijäämäiseksi siten, että omistajakunnat kattavat vuoden 2021 tilinpäätöksessä olevan kumulatiivisen alijäämän ja mahdollisesti kuluvan vuoden syntyvän alijäämän perussopimuksen mukaisesti peruspääomien suhteessa.
 - » Lisäksi kuntayhtymän omaisuuden realisointia jatketaan edelleen vuoden 2022 aikana. Tällä omaisuuden realisoinnilla on toteutuessaan mahdollista kattaa osa syntyneestä kumulatiivisesta alijäämästä.

Toiminta

- Lakisääteisten määräaikojen osalta on yksittäistapauksissa joitakin määräaikoja ylittynyt henkilöstön rekrytointiongelmista johtuen.
 - Joidenkin palvelujen piiriin pääsyä asiakkaat / potilaat joutuivat jonottamaan inhimillisesti katsoen liian pitkään.
- Mitatun asiakas / potilaspalautteen perusteella palvelujen laatu oli tarkasteluvuonna erinomaisella tasolla.
- Siun soten toimintaa kehitettiin tarkasteluvuonna kuntayhtymän valtuuston strategian ja valtuuston päätösten mukaisesti.
- Siun soten henkilöstö oli toimintavuonna todella kovan työpaineen alla.
 - Henkilöstöilmapiirimittauksen tuloksissa näkyy kova, monen osalta jopa kohtuuton työkuorma.
 - Siun soten työhyvinvointikyselyn tulokset eivät kokonaisuutena poikkeaa merkittävästi muiden saman toimialan työnantajien tuloksista.

Laskelmat

Ulkoiset, 1000 €	TP 2020	TA 2021	MTA 2021	TP 2021	TP 2021 vs MTA 2021	TA 2022
Toimintatuotot	722 533	736 892	763 819	778 652		786 660
Myyntituotot	654 274	668 517	678 023	679 332	100,2 %	687 158
Myyntituotot jäsenkunnilta	620 560	638 294	648 794	649 756	100,1 %	658 934
Sosiaali- ja terveyspalvelut	589 833	606 811	606 811	617 233	101,7 %	625 237
Eläkevastuut	14 568	13 750	13 750	14 697	106,9 %	14 201
Ympäristöterveydenhuolto	3 531	3 652	3 652	3 652	100,0 %	3 726
Muut myyntituotot	33 714	30 223	29 228	29 576	101,2 %	28 224
Maksutuotot	48 568	50 723	47 823	47 883	100,1 %	52 352
Tuet ja avustukset	15 133	11 685	31 707	46 128	145,5 %	41 150
Muut toimintatuotot	4 558	5 967	6 267	5 309	84,7 %	6 000
Toimintakulut	-716 877	-723 786	-755 614	-768 567		-755 393
Henkilöstökulut	-357 801	-385 756	-379 843	-378 348	99,6 %	-404 850
Palvelujen ostot	-218 836	-234 399	-269 901	-283 066	104,9 %	-247 601
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-60 968	-55 797	-58 571	-58 292	99,5 %	-55 738
Avustukset	-47 922	-17 063	-16 530	-15 851	95,9 %	-15 781
Muut toimintakulut	-31 350	-30 770	-30 770	-33 010	107,3 %	-31 423
Toimintakate	5 656	13 107	8 205	10 085		31 267
Rahoitustuotot ja -kulut	-327	-1 007	-807	682		-1 070
Korkotuotot	846	151	151	1 079	714,7 %	151
Muut rahoitustuotot	115	104	104	1 063	1022,3 %	79
Korkokulut	-1 278	-1 260	-1 060	-1 441	136,0 %	-1 297
Muut rahoituskulut	-10	-2	-2	-19	971,4 %	-3
Vuosikate	5 329	12 100	7 399	10 767		30 198
Poistot ja arvonalentumiset	-10 707	-12 512	-12 312	-15 615	126,8 %	-13 890
Tilikauden tulos	-5 378	-412	-4 912	-4 848		16 308
Poistoeron muutos	412	412	412	412	100,1 %	412
Tilikauden yli-/alijäämä	-4 966	0	-4 500	-4 435		16 720

Riskikartoitus

- Vuoden 2021 lopun ja tämän vuoden alun tilanteessa määrällisesti korkeiden riskien havaitaan liittyvän eniten lainsäädäntöön, henkilöstöön, fyysisiin resursseihin ja tietojärjestelmiin sekä häiriötilanteeseen.
- Henkilöstöpalvelut rekrytointeja koordinoivana tahona raportoi rekrytoinnin onnistumisen sekä henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden korkeimman riskiluvun omaavana tekijänä, joka tulee esille myös em. toimialueiden katsauksissa. Riskikartoituksen pelkistettynä yhteenvetona tämä nouseekin tällä hetkellä kuntayhtymän merkittävimmäksi riskiksi. Tiedonkulkuun liittyvä väärä tilannekuva on noussut riskiksi väärrien tietojen ja huhujen leviämisen vuoksi niin sisäisesti kuin ulkoisesti.

Pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen toteutumisen väliarviointi

- Arvioinnin päätulokset:
 1. Maakunnan kaikkien paloasemien toiminta on ylläpidetty palvelutasopäätöksen mukaisesti.
 2. Heinäveden liittyminen pelastuslaitokseen on vahvistanut pelastuslaitoksen henkilöstöresurssia.
 3. Henkilöstön saatavuuden heikkeneminen muodostaa suurimman haasteen nykymuotoisen ja -laatuisen palveluverkon ylläpitämiselle.
 4. Henkilöstön ikärakenne johtaa sivutoimisen henkilöstön määrän nopeaan vähenemiseen, jota ei tällä hetkellä pystytä kaikilla paloasemilla täyttämään koulutukseen hakeutuvilla uusilla henkilöillä.

Pelastuslaitoksen palvelutasopäätöksen toteutumisen väliarviointi

5. Moniammatillista toimintaa on kehitetty muuttamalla yksiköiden hälyttämisperiaatetta. Tällä hetkellä yksiköt pystytään miehittämään pelastustoimen ammattilaisten kelpoisuuksien mukaisesti noin 55% toiminta-ajasta
6. Koko henkilöstö on vuosien 2020 – 2021 aikana koulutettu kevennettyyn pelastustekniikkaan.
7. Varallaolojärjestelmää on pystytty purkamaan toimintavalmiuden vaarantumatta ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Jatkotoimia tarvitaan ja niistä on päätettävä seuraavassa palvelutasopäätöksessä.
8. Pelastuslaitoksen toimintavalmiudessa on pidemmän aikavälin seurannan perusteella haasteita Joensuussa, Liperissä, Kontiolahdella, Outokummussa, Ilomantsissa ja Nurmeksessa.

Pelastusjohtajan osa-aikainen virkavapaus ja sen aikaiset virkajärjestelyt

- **Sisäministeriö esittää**, että Markus Viitaniemen nimitystä jatketaan edelleen 30 %:n osuudella ajalle 1.4. - 31.12.2022, jonka jälkeen projekti päättyy hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa.
- Pelastusjohtajan virkavapauteen liittyvät sisäiset järjestelyt jatkuisivat samoin kuin ajalle 1.10.2020 - 31.3.2022 myönnetyn virkavapauden aikana.

Kiitos!